

Številka: 326-01-17/2020/8 EPA 1569-VIII
Ljubljana, 4. 6. 2021

Predlog

Državni svet Republike Slovenije je na 41. seji 9. 6. 2021, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 75/16), sprejel naslednje

M n e n j e

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravilih cestnega prometa (ZPrCP-F) – druga obravnava

Državni svet je obravnaval Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravilih cestnega prometa (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Državni svet predlog zakona **podpira**.

Državni svet izraža podporo predlaganim zakonskim rešitvam, s katerimi se spreminjajo in dopolnjujejo prometna pravila s ciljem povečanja varnosti vseh udeležencev cestnega prometa. Kot ugotavlja Državni svet, je Ministrstvo za infrastrukturo pripravljalo predlog zakona od leta 2019 in v okviru usklajevanj s številnimi deležniki vanj vključilo tudi predloge lokalnih skupnosti, Javne agencije Republike Slovenije za varnost prometa in drugih resornih ministrstev.

Kot enega od pomembnih instrumentov večje prometne varnosti se predlaga strožjo obravnavo voznikov za ravnanja med vožnjo, ki zmanjšujejo slušno ali vidno zaznavanje ali zmožnost obvladovanja vozila. V okviru te spremembe bo uporaba mobilnih telefonov strožje sankcionirana, kar sledi predlogom Državnega sveta v preteklosti. Med bistvenimi zakonskimi rešitvami predlagatelj izpostavlja strožjo obravnavo voznikov, ki ne upoštevajo pomena posebnih svetlobnih in zvočnih znakov, ki jih imajo vozila s prednostjo, vozila za spremstvo ali vozila v spremstvu, ter strožjo obravnavo voznikov, ki se priključijo vozilu s prednostjo, za spremstvo in v spremstvu ali jih prehitijo.

Prav tako se z vidika večje varnosti pri prehitevanju določa primerna bočna razdalja 1,5 m pri prehitevanju kolesarjev, voznikov lahkih motornih koles in voznikov mopedov, katerih konstrukcijsko določena hitrost ne presega 25 km/h. Določa se tudi pravila ravnanja v območju skupnega prometnega prostora in na površinah za pešce

in kolesarje. Določa se tudi pogoje za udeležbo lahkih motornih vozil v cestnem prometu, kamor sodijo invalidski vozički, skiroji na motorni pogon (ki ne presegajo 25km/h in niso širši od 80 cm), rolke na električni pogon, sagwaye na električni pogon. Predlaga se, da jih lahko vozijo osebe, starejše od 14 let, ki morajo voziti po kolesarski poti oz. ob desnem robu vozišča ceste v naselju, kjer je hitrost omejena na 50 km/h. Predlog zakona tudi razširja pooblastila občinskim redarjem (npr. na območju skupnega prometnega prostora, nadziranje določbe glede prepovedi vožnje na krožišču pri zeleni luči na semaforju in pogojev za udeležbo lahkih motornih vozil) in cestninskim nadzornikom (npr. pri nadziranju določb v zvezi z zimskimi razmerami, na avtocestah).

Kot ugotavlja Državni svet, je ena od zakonskih novosti tudi predlog, da se dovoli vožnja desno ob rdeči luči na semaforju, če mu je dodan prometni znak za vožnjo ob rdeči luči na semaforju in če je smer prosta.

Poleg ukrepov, ki zasledujejo temeljne cilje prometno-varnostne politike v državi, se s predlogom zakona ureja tudi odgovornost lastnika ali imetnika pravice uporabe vozila v primeru storitve prekrška na način, da se uzakonja domnevno odgovornost lastnika vozila oz. imetnika uporabe vozila za storjeni prekršek, če ni mogoče ugotoviti identitete storilca prekrška zoper varnost cestnega prometa. Prav tako se določajo pogoji za preizkušanje avtomatiziranih vozil v cestnem prometu (samostojno upravljanje vozila brez voznikovega ukrepanja). Kot izhaja iz predloga zakona, bodo območja za preizkušanje označena s prometno signalizacijo, v času preizkušanja pa bodo morala biti tovrstna vozila označena, da jih bodo prepoznali drugi udeleženci prometa. V času preizkušanja bodo avtomatizirana vozila lahko vozila z najvišjo dovoljeno hitrostjo 100km/h na avtocestah in hitrih cestah ter 50km/h na drugih cestah. Ustrezneje se določa tudi pogoje za parkiranje vozil na počivališčih avtocest in hitrih cest, saj trenutno zaradi dolgotrajnejšega parkiranja vozil, ki čakajo na nadaljevanje vožnje tudi po več dni, ni na voljo dovolj parkirnih mest za voznike tovornih vozil, ki se morajo ustaviti zaradi obveznih počitkov med vožnjo ali zaradi omejitve prometa na slovenskih cestah.

Določa se tudi označitev oseb med hojo po avtocesti in hitri cesti, pravila ravnanja v cestnem prometu za vozila Policije in Slovenske obveščevalno-varnostne agencije pri opravljanju posebnih nalog, ureja se označitev živali ponoči ali ob zmanjšani vidljivosti v cestnem prometu, določajo se pravila ravnanja ob uporabi psihoaktivnih zdravil med vožnjo, preverjanje psihofizičnega stanja neposrednim udeležencem v prometni nesreči z izjemo otrok ter dolžnost ravnanja ob prometni nesreči.

Poleg navedenega se s predlogom zakona znižujejo nekatere globe za prekoračitev dovoljenih hitrosti v območju umirjenega prometa, območju za pešce, območju skupnega prometnega prostora, območju omejene hitrosti, na cesti v naselju, na cesti zunaj naselja ter na avtocesti in hitri cesti, saj je bilo ugotovljeno, da sama višina kazni nima vpliva na prometno varnost. Kot izpostavlja predlagatelj zakona, je treba bistveno večji poudarek dati izobraževanju in varnemu ravnanju v prometu.

Državni svet ugotavlja, da se je pristojna Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ob obravnavi predloga zakona seznanila z mnenji in pripombami oz. predlogi Skupnosti občin Slovenije, Mestne občine Kranj, Sindikata občinskih redarjev Slovenije in Združenja bank Slovenije ter državnega svetnika Danijela Kastelica.

Državni svet je bil seznanjen, da so si v Skupnosti občin Slovenije in Sindikatu občinskih redarjev Slovenije neuspešno prizadevali, da bi občinskemu redarstvu, ki izvaja vrsto policijskih pooblastil, zakonsko omogočili uporabo posebnih zvočnih znakov in modre svetilke, s čimer bi se njihova vozila uvrstilo med vozila s prednostjo. Na ta način bi povečali učinkovitost občinskih redarjev na področju zagotavljanja prometne varnosti in neoviranega prometa. V zvezi s tem je bilo na seji pristojne Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj postavljeno vprašanje, kje so razlogi za neupoštevanje njihovega predloga, še posebej ob dejstvu, da je praktično nemogoče izvajati nadzor nad določenimi kršitvami prometnih pravil (npr. vožnja v rdečo luč, uporaba mobilnega telefona) iz vozila, na katerem se ne sme uporabljati posebnega zvočnega in svetlobnega znaka. Državni svet je bil seznanjen, da je Ministrstvo za infrastrukturo po posvetovanju, tudi s predstavniki Policije, ugotovilo, da občinskega redarstva ni moč enačiti s Policijo oziroma mu dati enake teže. Posledično navedenega predloga ni upoštevalo.

Državni svet izpostavlja tudi opozorilo državnega svetnika Danijela Kastelica, ki v Državnem svetu zastopa interese socialnega varstva, da se invalidi kot šibkejši udeleženci cestnega prometa velikokrat soočajo s težavami pri iskanju prostega parkirnega mesta na javnih površinah, ker za njih rezervirana mesta zasedajo vozila brez veljavne parkirne karte za invalide osebe. Kot izhaja iz opravljene raziskave 2017 in ponovljene raziskave 2019, ki jo je izvedla Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru v sodelovanju z Javno agencijo Republike Slovenije za varnost prometa in pri kateri so sodelovale tudi reprezentativne invalidske organizacije, je neupravičenega parkiranja na rezerviranih mestih za invalide še zmeraj preveč. Tako stanje nakazuje na nezadostno ozaveščenost družbe o nesprejemljivosti tovrstnega ravnanja voznikov, s katerim se omejena mobilnost invalidov le še otežuje. S ciljem večjega spoštovanja prometnih pravil oz. odvrčanja od kršitev na zadevnem področju Državni svet predlaga povišanje globe z 80 na 120 evrov za voznike, ki nimajo dovoljenja za parkiranje na označenih parkirnih mestih za invalide. Predlog je zajet v predlogu amandmaja k 21. členu, ki je naveden v nadaljevanju mnenja.

V zvezi s parkiranjem na rezerviranih mestih za gibalno ovirane osebe Državni svet opozarja tudi na številne primere v praksi, ko na tovrstnih parkirnih mestih parkirajo vozniki z vozilom z nameščeno parkirno karto za invalide, vendar je očitno, da so popolnoma zdravi in zato neupravičeni do parkirne karte. Parkirne karte, do katerih so upravičene osebe, ki izpolnjujejo enega od pogojev iz 66. člena Zakona o pravilih cestnega prometa, izdajajo upravne enote na podlagi odločbe o invalidnosti oz. potrdila izbranega osebnega zdravnika o izpolnjevanju enega od zakonskih pogojev. Po oceni Državnega sveta gre za dokaj liberalno ureditev, na podlagi katere se izdajajo parkirne karte z neomejeno veljavnostjo, kar omogoča številne zlorabe (npr. po smrti upravičenca se parkirna karta še uporablja). Posledično bi kazalo ponovno proučiti veljavno zakonsko ureditev in jo spremeniti tako, da bi bila veljavnost parkirne karte za invalide časovno omejena z možnostjo vsakoletnega podaljševanja na podlagi dokazil, pri tem pa bi morali urediti tudi način nadziranja njene veljavnosti. Prav tako bi kazalo ponovno proučiti seznam upravičencev do navedene parkirne karte in omejiti pravico do tovrstnih parkirnih kart na osebe s težjimi ali težkimi telesnimi okvarami, ki potrebujejo dostop do širših parkirnih mest (npr. osebe na invalidskih vozičkih). Ob tem Državni svet tudi opozarja, da je treba poostri nadzor nad vozniki - spremljevalci, ki uporabljajo parkirno karto tudi tedaj, ko ne vozijo in spremljajo invalida, ki je dejanski imetnik parkirne karte.

V šolah vožnje in v okviru številnih akcij Javne agencije Republike Slovenije za varnost prometa, ki sicer v partnerstvu z drugimi deležniki že izvaja kampanjo »Parkiraj izgovore drugam! Ne na mestu, rezerviranem za invalide.«, bi bilo treba po mnenju Državnega sveta intenzivirati aktivnosti za ozaveščanje javnosti glede nesprejemljivosti parkiranja na parkirnih mestih, ki so rezervirana za invalide, ter obenem tudi pooprrediti nadzor nad neupravičenim parkiranjem.

Na podlagi navedenega Državni svet poziva Ministrstvo za infrastrukturo, da prouči podana opozorila glede parkiranja na prostorih, ki so rezervirana za invalide, ter jih smiselno upošteva ob pripravi prihodnjih sprememb zakona.

Državni svet prav tako poziva predlagatelja zakona in ostale kvalificirane predlagatelje amandmajev, da proučijo in kot lastnega povzamejo ter predložijo v sprejem pristojnemu Odboru Državnega zbora za infrastrukturo, okolje in prostor naslednji

PREDLOG AMANDMAJA:

K 21. členu:

Za petim odstavkom 21. člena predloga zakona se dodata nov šesti in sedmi odstavek, ki se glasita:

»V šestem odstavku se črta številka »17.,«.

Za šestim odstavkom se doda nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»(7) Z globo 120 evrov se kaznuje za prekršek voznik, ki ravna v nasprotju z določbo 17. točke četrtega odstavka tega člena.«.

Obrazložitev:

Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru je, v sodelovanju z Javno agencijo Republike Slovenije za varnost prometa, izvedla raziskavo o (ne)upravičenem parkiranju na mestih, rezerviranih za invalide, ki je pokazala na veliko pomanjkanje družbene zavesti in solidarnosti v odnosu do invalidov in parkiranja na prej navedenih parkirnih mestih.

Osebe, ki niso invalidi, z ustavljanjem in parkiranjem na označenem parkirnem prostoru za invalide, grobo posegajo v pravico do mobilnosti tistih upravičencev, ki so že v 64.a točki prvega odstavka 2. člena Zakona o cestah (Uradni list RS, št. 109/10, 48/12, 36/14 – odl. US, 46/15 in 10/18) opredeljeni kot ranljivi udeleženci v prometu, to so invalidi ali osebe z omejeno sposobnostjo mobilnosti.

Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/13 – uradno prečiščeno besedilo, 69/17 – popr., 68/16, 54/17, 3/18 – odl. US, 43/19 – ZVoz-1B in 92/20; v nadaljnjem besedilu: ZPrCP) v 17. točki četrtega odstavka 65. člena že vsebuje prepoved ustavljanja ali parkiranja na označenem parkirnem prostoru za invalide, razen za osebe iz prvega odstavka 66. člena tega zakona (med drugimi so to osebe, ki imajo zaradi izgube, okvare ali paraliziranosti spodnjih ali zgornjih okončin ali medenice priznana najmanj 60 % telesno okvaro), pri čemer je v šestem odstavku 65. člena istega zakona predvidena globa za prej omenjeno kršitev v višini 80 evrov.

Ocenjuje se, da bi bilo treba navedeno globo v povezavi s kršitvijo parkiranja na parkirnih mestih, rezerviranih za invalide, zvišati, saj bi po oceni stroke, invalidskih organizacij in kritičnega dela splošne javnosti tudi slednje, poleg dviga splošne družbene zavesti o težavah invalidov s parkiranjem in mobilnostjo, pripomoglo k razrešitvi izpostavljenе problematike. Posledično se z novim sedmim odstavkom 65. člena ZPrCP predlaga dvig globe za kršitev 17. točke četrtega odstavka 65. člena ZPrCP na 120 evrov, zaradi česar je treba sankcioniranje kršitve 17. točke četrtega odstavka izključiti iz šestega odstavka 65. člena ZPrCP.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik mag. Igor Velov.

* * *

Predlog mnenja Državnega sveta je pripravljen na podlagi Poročila Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj.